

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2008/19
Karar Sayısı : 2010/17
Karar Günü : 28.1.2010
R.G Tarih-Sayı : 28.04.2010-27565

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN :Danıştay 5. Daire

İTİRAZIN KONUSU :22.1.1990 günlü, 399 sayılı 'Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 sayılı Kanun hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 5.2.1992 günlü, 3771 sayılı Yasa'nın 19. maddesiyle düzenlenen 56. maddesinin birinci fıkrasının ikinci tümcesinde yer alan '(b) bendindeki halin gerçekleşmesi durumunda" ibaresinin Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı savıyla iptaline karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları 1. Bölge Müdürlüğü'nde dispeçer olarak görev yapan davacının, görevden uzaklaştırılması nedeniyle kesilen ücretin ödenmesi talebiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın temyiz incelemesinde, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Danıştay Beşinci Daire iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

399 sayılı 'Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 sayılı Kanun hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin itiraz konusu bölümü de içeren 5.2.1992 günlü, 3771 sayılı Yasa'nın 19. maddesiyle düzenlenen 56. maddesi şöyledir:

MADDE 56 - Soruşturma veya yargılama sonunda yetkili mercilerce:

- a) Haklarında sözleşmenin feshi cezasından başka bir disiplin cezası verilenler,
- b) Takibata mahal olmadığına veya beraatine karar verilenler,
- c) Hükümden evvel haklarındaki kovuşturma genel af ile kaldırılanlar,
- d) Görevlerine ilişkin olsun veya olmasın çalıştırılmasına engel olmayacak bir ceza ile hükümlü olup bu cezası ertelenenler,

Hakkında bu kararların kesinleşmesi üzerine görevden uzaklaştırma tedbiri kaldırılır.(b) bendindeki halin gerçekleşmesi durumunda sözleşme ücretinin kesilmiş bulunan 1/3 oranındaki kısmı ilgililere ödenir.

Görevden uzaklaştırma tedbiri sözleşmeli personelin soruşturmaya konu olan fiilinin hizmetlerine devama engel olmadığı hallerde, her zaman kaldırılabilir. Ceza kovuşturması tutuksuz olarak devam edenlerden göreve başlamasında sakınca görülmeyenler görevlerine döndürülebilirler.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşım KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılımlarıyla 20.3.2008 günü yapılan ilkinceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre görevden uzaklaştırma tedbiri uygulanan kamu personelinden, Yasa'da belirtilen durumlar çerçevesinde yeniden görevlerine başlatılanlara tedbir süresince ödenmeyen 1/3 oranındaki aylığın ödendiği, ancak 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede (KHK) aynı durumdaki personel için bu tür ödemelerin sadece 56. maddenin (b) bendindeki koşulların gerçekleşmesiyle sınırlı tutulduğu, bu nedenle kuralın Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin (KHK) 56. maddesinin birinci fıkrasının ilk tümcesinde, haklarında (a) sözleşmenin feshi cezasından başka bir disiplin cezası verilenler, (b) takibata mahal olmadığına veya beraatine karar verilenler; (c) hükümden evvel haklarındaki kovuşturma genel af ile kaldırılanlar ile (d) görevlerine ilişkin olsun veya olmasın çalıştırılmasına engel olmayacak bir ceza ile hükümlü olup bu cezası ertelenenler hakkında bu kararların kesinleşmesi üzerine görevden uzaklaştırma tedbirinin kaldırılacağı belirtilmektedir. Bu durumda, tedbir süresince kesilen 1/3 oranındaki sözleşme ücretinin ilgiliye ödenmesi de gündeme geleceğinden itiraz konusu kuralın içinde yer aldığı tümcede, ancak (b) bendindeki halin gerçekleşmesi durumunda bu ödemenin yapılacağı ifade edilmiştir. Dolayısıyla, görevden uzaklaştırma tedbiri uygulanıp daha sonra haklarında 'takibata mahal olmadığına' veya 'beraate' karar verilenler dışında, diğer sebeplerle görevlerine yeniden başlatılanların bu ödemedan faydalanmaları mümkün bulunmamaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı,

başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu belirtilmiştir.

Hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde Anayasa ve yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Hukuk güvenliği, temel hak güvencelerinde korunan ortak değerdir. Hukuk devleti hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm işlem ve eylemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerektirir.

Anayasa'nın 10. maddesinin birinci fıkrasında herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu belirtilmiştir. Eşitlik ilkesiyle eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumunda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere yasalar karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişi ya da topluluklar için değişik kuralları gerekli kılabilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olmaz. Nitelikleri ve durumları özdeş olanlar için yasalarla değişik kurallar konulamaz.

Kamu hizmetinin gerektirdiği hallerde, görevi başında kalmasında sakınca görülen kamu görevlileri hakkında, memur ya da sözleşmeli personel ayırımı yapılmaksızın ihtiyati tedbir uygulanması nasıl hukuk devletinin gereği ise bu geçici önlemin kaldırılması halinde göreve başlatma da hukuk devletinin gereğidir. Anayasa'nın 55. maddesine göre 'emeğin karşılığı' olan ücret, kıdem, liyakat, kariyer, görev, yetki ve sorumluluk gibi unsurlara bağlı olarak farklılık göstermekle birlikte, görevden uzaklaştırma süresince eksik ödenen ücretin, tedbirinin kaldırılmasına bağlı olarak kimi kamu görevlilerine ödenmemesi hukuk güvenliği ile bağdaşmaz.

Öte yandan, 399 sayılı KHK'ye tabi ve kamu görevlisi olarak çalışan sözleşmeli personel ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na veya diğer yasalara tabi olarak çalışan devlet memurları, kendilerine emeklerinin karşılığı olarak ücret ya da aylık ödenmesi bakımından aynı durumdadırlar. Bunların disiplin veya ceza soruşturmasının selameti gerekçeleriyle görevden geçici olarak uzaklaştırılmaları durumunda, görevden uzak kaldıkları süre içinde ödenmeyen aylık farkının 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tâbi olanlara ödenmesi öngörülmüş iken, 399 sayılı KHK'ye tabi olarak çalışan kamu görevlilerine bu ödemenin yalnızca haklarında takipsizlik veya bearet kararı verilmesiyle sınırlı tutulması, aynı durumda olanlara farklı kuralların uygulanması sonucunu doğurduğundan, Anayasa'nın eşitlik ilkesine de aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

VI- SONUÇ

22.1.1990 günlü, 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten

Esas Sayısı : 2008/19
Karar Sayısı : 2010/17

Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 5.2.1992 günlü, 3771 sayılı Yasa'nın 19. maddesiyle yeniden düzenlenen 56. maddesinin birinci fıkrasının ikinci tümcesinde yer alan '(b) bendindeki halin gerçekleşmesi durumunda " ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,28.1.2010 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Sacit ADALI
Üye	Üye	Üye
Fulya KANTARCIOĞLU	Ahmet AKYALÇIN	Mehmet ERTEN
Üye	Üye	Üye
Mustafa YILDIRIM	A. Necmi ÖZLER	Şevket APALAK
Üye	Üye	
Serruh KALELİ	Zehra Ayla PERKTAŞ	